

Ikonmåleri.

Insiktstät roman om en mytisk konstnär.

BÖCKER
SLAVENKA DRAKULIC
"TILL SÄNGS MED FRIDA"
ÖVERS. DJORDJE ZARKOVIC
NATUR & KULTUR

Den som har försökt skriva ner hur kroppslig smärta känns vet att det är så svårt att man förvånas. Hur kan någonting som slår ut alla andra tankar, som tvingar en till fullständig närvaro, vara så undflyende när det kommer till ord?

Slavenca Drakulic har lyckats skriva sig tätt intill kroppens lidande i romanen "Rädslan i kroppen" (på svenska 2002).

I "Till sängs med Frida" (titeln påminner tyvärr om "Till bords hos Monet" och liknande) skildrar hon smärtan som ett temperament, eller som det glömda sinnet vid sidan av de fem andra.

Romanens Frida är den mexikanska konstnären Frida Kahlo. Drakulic undersöker vilket slags människa och konstnär Kahlo blev genom att aldrig få uppleva kroppen som ett tyst och följsamt redskap, vad det är att ha en ständig sinnesförnimmelse som ingen annan människa kan dela i stunden.

ROMANEN BÖRJAR I SÄNGEN, och dit kommer minnesbilderna från livet som Frida strax ska lämna. Barndomen, målandet, resor och kärleksaffärer berättas i första och tredje person, men utan att det intima inifrånperspektivet växlar. Drakulic lägger ihop kroppens smärta med kärlekens. Den Frida som talar i boken betraktar sig själv nästan enbart genom detta dubbla smärtfilter. Ett

"Henry Ford Hospital" (1932), självporträtt av Frida Kahlo.

FOTO: COLLECTION MUSEO DOLORES OLMEDO

FOTO: PETER HOELSTAD

Slavenca Drakulic

ruttnande ben och en äkta man som aldrig ville vara exklusivt hennes. I år är det 100 år sedan Frida Kahlo föddes, och hon bor sedan länge i de kvinnliga ikonernas himmel. Ändå följer romanen den stora och etablerade myten oväntat lojalt och tätt inpå. Det är inte så att jag tycker att det automatiskt är förminskande eller fel att tänka på ett konstnärskap som en fråga om biografi. Tvärtom har det alltför länge kämpats hysteriskt för att upprätta omöjliga gränser

mellan en människa och hennes konst. Det viktiga är snarare vilken biografisk förståelse författaren sitter på. I Drakulics roman fortsätter Kahlo att vara den smärtridna och bedragna kvinnan som gjorde konst av sig själv, mer än hon skapade värld genom konst. Alltså blir relationen med Trotskij ett sätt för Frida att få sin mans uppmärksamhet, den mexikanska folkloren en gest anpassad efter hans smak, de gynekologiska motiven enbart sorg över missfall. En annan, och fullt lika möjlig, biografisk Kahlofantasi skulle kunna påstå att Frida var attraherad av Trotskij bara som så, att hennes indianska estetik var del av hennes eget engagemang i det unga mexikanska identitetsbygget,

att hon målade foster och anatomi som en riktad politisk handling för att avmystifiera kvinnokroppen.

DET ÄR SOM BERÄTTELSE om vad det är att ha en kropp, om ensamhet och kärlek, som "Till sängs med Frida" gör sitt starkaste avtryck, snarare än som enskilt konstnärsporträtt. Nästan inga meningar finns till för att föra fram till en tankarnas stora final, i stället följer rad på rad av insikter i egen rätt. Drakulics prosa är en torr och varm hand som i några enkla meningar kan reda ut sådant man bara trodde var åtkomligt genom en massa abstraktion.

MALIN ULLGREN
malin.ullgren@dn.se